

Název: **BALKÁN AKO METAFORA:**

PREMENY JUHOSLOVANSKEJ IDENTITY PO ROKU 1989

Forma: prednáška (letní semestr 2007)

Vyučujúci: Mgr. Jana Dudková, PhD.

Časový rozsah: dvé hodiny týdné : **Čtvrtek 15:50 – 17:30**

a) Rámcová koncepcia kurzu

Cieľom kurzu je načrtnúť a rozdiskutovať možné alternatívy pohľadov na Balkán, rozšíriť vnímavosť študentov k problematike popularite tzv. „balkánskeho filmu“ a spolu s ním aj ďalších „iných“ kinematografií. K otázke vytvárania juhoslovanskej identity (identít) po roku 1989 sa kurz stavia ako k paradigmatickému príkladu, pričom sa zameria na základné tendencie v tvorbe a premýšľaní etnopolitickej symboliky v jednotlivých ex-juhoslovanských kinematografiách, a na ich vzťah k zanikajúcej a problematizovanej štátnej identite. Práve na tomto príklade je totiž vidieť emergenciu znovuobjavených balkánskych mýtov, a neskôr aj ich revízie a kritiku.

Kurz by mal ponúknuť základné teoretické východiská, týkajúce sa konceptu balkanizmu a tzv. „balkánskej otázky“, formovanej na začiatku dvadsiateho storočia. Následne by sme tieto východiská mali porovnať s obdobnými konceptmi balkánskeho mýtu (Norris), byzantinizmu či orientalizmu. Keďže si vyžaduje interdisciplinárny presah a vymedzenie voči problematickým bodom modernej (seba)identifikácie (problém Iného, konštruovanie národných tradícií v neskorom koloniálnom období a pod.) – v jednotlivých tematických blokoch sa budú riešiť otázky nastoľované súčasnými sociologickými, antropologickými a politologickými teóriami – napríklad teóriami nacionalizmu, tradície, stigmatizovania, multikulturality a pod..

Kurz bude prebiehať formou prednášok, ktoré sa budú striedať s premietaním filmov (jeden týždeň prednáška, druhý týždeň film).

b) Podmienky atestácie:

Predpokladá sa aktívna účasť študenta na diskusiách, študovanie textov a materiálov distribuovaných počas výučby, v závere obhájenie rozboru vybraného problému, súvisiaceho s témami výučby (minimálny rozsah 5 s).

c) Rozpis tém:

Balkán ako metafora 1: **tvár Iného**

(*Bure baruta* – Sud prachu, r. Goran Paskaljević, 1998)

Balkán ako metafora 2: **urbicid a balkánsky mýtus**

(*Ta divna splitska noć* – Tá krásna splitská noc, r. Arsen Anton Ostojić, 2004)

Balkán ako metafora 3: **ne-miesto, most, skanzen, alebo miesto určené k tranzícii?**

(*Kajmak in marmelada* – Syr a marmeláda, r. Branko Djurić, 2003 alebo *Rezervni deli* – Náhradné diely, r. Damjan Kozole, 2003)

Balkán ako metafora 4: **nacionalizmus, my a tí druhí, úzkosť a balkanizácia**
(*Svjedoci* – Svedkovia, r. Vinko Brešan, 2003)

Balkán ako metafora 5: **malý Iný**

(*Lepa sela lepo gore* – Pekné dediny pekne horia, r. Srdjan Dragojević, 1996)

Balkán ako metafora 6: **postnietzscheovské kritiky balkanizmu (autoexotizmus, irónia, cynizmus)**

(*Rane* – Rany, r. S. Dragojević, 1998)

e) Literatúra:

LAKOFF, George – JOHNSON, Mark (2002): *Metafory, kterými žijeme*. Brno: Host.

ANDERSON, Benedict (1983): *Imagined Communities. Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London – New York: Verso.

CVIJIĆ, Jovan: *Balkánske otázky. Kulturní a politicko-zeměpisné stati*. Česká grafická unie a. s., Praha 1924.

DAKOVIČOVÁ, Nevena (2004): *Prah Európy: Pomyselná Juhoslávia vo filme*. In Kino-Ikon, roč. 8, č. 2, s. 115-128.

GOLDSWORTHY, Vesna (1998): *Inventing Ruritania: the Imperialism of the Imagination*. Yale University Press, New Haven and London.

IODANOVA, Dina (2001): *Cinema of Flames. Balkan Film, Culture and the Media*. British Film Institute, London.

HROCH, Miroslav (ed.) (2003): *Pohledy na národ a nacionalismus. Čítanka textů*. Praha: Slon.

NORRIS, David (1999): *In the Wake of the Balkan Myth*. Macmillan, London.

SAID, Edward W. (1978): *Orientalism*. New York: Pantheon Books.

TODOROVA, Maria (1997): *Imagining the Balkans*. New York: Oxford University Press.

WOLFF, Larry (1994): *Inventing Eastern Europe. The Map of Civilization on the Mind of the Enlightenment*. Stanford: Stanford University Press.

Ďalšia odporúčaná literatúra:

Renaud Barbaras: *Druhý*. Filosofia, Praha 1998.

Friedrich Nietzsche: *Mimo dobro a zlo*. Aurora, Praha 2003.

Mircea Eliade: *Mýtus o věčném návrate*. Oikúmené, Praha 1993.

Roland Barthes: *Mytológie*. Dokořán, Praha 2004.

Slavoj Žižek: *Mor fantázií*. Kalligram, Bratislava 1999.

Michel Chion: *The Voice in Cinema*. Columbia University Press, New York 1999; orig.: *La Voix au cinéma*. Éditions de l'Etoile /Cahiers du cinéma, Paris 1982.

Boris Groys: *Rusko jako podvědomí Západu*. In Volné sdružení českých rusistů IX, 1993, s. 19-28.

Gilles Deleuze: *Nietzsche a filosofie*. Herrmann & synové, Praha 2004.

Ivan Čolović: *Politika simbola*. Biblioteka XX vek, Beograd 2000.

Ďalšia literatúra, vyžadujúca si kritický (!) prístup:

Samuel P. Huntington: *Střet civilizací. Boj kultur a proměna světového řádu*. Rybka Publishers, Praha 2001.

Tomislav Longinović, *Vampires Like Us. Writing Down the „Serbs“*. Belgrade: Belgrade Circle 2005.

Misha Glenny (Miša Gleni), *The Fall of Yugoslavia: The Third Balkan War*. New York: Penguin, 1993.

